

Odgoj u stidljivosti (I)

Stidljivost štiti intimu muškarca ili žene, njihovu najdragocjeniju srž, kako bi je mogli otkriti u pravom trenutku i u prikladnoj mjeri.

6.04.2015.

Što je stidljivost? Na prvi pogled čini se da se radi o osjećaju srama koji nas sprječava u otkrivanju naše intimnosti drugima. Za mnoge, ona je jednostavno spontana obrana protiv nepristojnosti, i nemalo ljudi danas miješa je s pretjeranom čednošću. Pa

ipak, ovakvo poimanje jest pomalo jednostrano. To je lako shvatiti ako uzmemo u obzir da, u slučaju kada ni osobnost ni intimnost nisu prisutne, stidljivost ne postoji. Životinje je nemaju. Uz to, ona se ne odnosi samo na loše ili nepristojne stvari. Stidljivost je također moguća i kada se radi o dobrim stvarima – primjerice, prirodnom strahu za očitovanjem darova koje je osoba primila.

Stidljivost kao osjećaj ima ogromnu vrijednost zato jer pretpostavlja svijest da pojedinac ima i intimno, a ne samo „javno“ postojanje. Ali i izvorna krjepost stidljivosti, utemeljena na ovom osjećaju, je također dostižna. Ova krjepost omogućava nam odabirati kada i kako otkriti naše unutarnje biće onima koji ga mogu primiti i razumjeti na način na koji ono i zaslužuje.

Vrijednost osobne intime

Stidljivost stoga ima duboku antropološku vrijednost. Ona štiti intimu muškarca ili žene, njihovu najdragocjeniju srž, kako bi je mogli otkriti u pravom trenutku, u odgovarajućoj mjeri, na pravi način, u najboljem kontekstu. U suprotnom je osoba izložena zlostavljanju ili barem nepostupanju s dužnim obzirom. Stidljivost je također potrebna za održanje vlastitog samopoštovanja, nužnog vida ispravno uređene ljubavi prema sebi. Sv. Ivan Pavao II. je rekao da „stidljivošću ljudsko biće gotovo 'instinktivno' očituje potrebu da ovo 'ja' bude potvrđeno i prihvaćeno u skladu s njegovom istinskom vrijednošću.“**[1]** Manjak stidljivosti pokazuje da vlastita intima nije smatrana jedinstvenom ili posebice važnom odnosno da ništa od onoga što sadrži ne zaslužuje biti

rezervirano za određene osobe, a za druge ne.

Ljepota stidljivosti

Izraz „stidljivost“ (bilo da je shvaćen kao osjećaj ili krjepost) može se primjeniti na različite načine. U najstrožem smislu odnosi se na čuvanje tijela; u širem smislu obuhvaća druge vidove intime poput pokazivanja vlastitih osjećaja. U oba slučaja stidljivost štiti otajstvo osobe te njegovu ili njezinu ljubav.[2]

U načelu, može se reći da stidljivost traži od drugih da priznaju ono najosobnije u nama. U onome što se odnosi na tijelo, ona traži privući pažnju na ono što je isključivo i vlastito svakoj osobi (lice, ruke, pogledi, kretnje,...). Način odijevanja određene osobe u službi je njezine sposobnosti prenošenja vlastitog nutarnjeg bića i treba odražavati sliku koju osoba ima o sebi te

poštovanje koje traži od drugih i koje njima iskazuje. Elegancija, dobar ukus, čistoća i dobra njega su stoga prva očitovanja stidljivosti. Zato nedostatak krjeposti u ovom području često vodi do nedostatka profinjenosti i osobne higijene. Prelat Opusa Dei često nas je poticao da „potičemo i branimo stidljivost, doprinoseći stvaranju i širenju modâ koje poštivaju ljudsko dostojanstvo i protestirajući protiv nametnutih kriterija koji ne poštivaju vrijednost istinske ljepote.“[3]

Nešto slično događa se u duhovnijim vidovima stidljivosti. Ova krjepost unosi red u naš nutarnji život, u skladu s dostojanstvom osoba i njihovom solidarnošću.[4]

Uvažavanje osobne intime, bilo da je vlastita ili pripada drugoj osobi, omogućava pojedincu da ga se u prikladnoj mjeri upozna kroz razne kontekste uzajamnog sebedarja i poštovanja. Osobni odnosi se time

počovjećuju i osobnost pojedinca postaje privlačnija. I kako se odgovarajuća područja intime dijele, razvija se istinsko prijateljstvo.

Stoga u podučavanju skromnosti nužno je naglasiti izrazito pozitivno značenje ove krjeposti. „Stidljivost, temeljni dio osobnosti, može se na obrazovnoj razini smatrati kao budna svijest koja štiti dostojanstvo muškarca, žene i istinske ljubavi.“[5] Kada se objasni duboko značenje stidljivosti, tj. čuvanja vlastite intime kako bi se onda mogla ponuditi nekome tko je uistinu može cijeliti, postaje lakše prihvatiti i učiniti vlastitim njezine praktične posljedice. Stoga je cilj ne toliko da se mladi drže nekog određenog standarda u ovom području, koliko da vrjednuju stidljivost i prihvate je kao nešto što se nalazi u središtu njihovog osobnog dostojanstva.

Primjer roditelja i obiteljsko okruženje

Kao što dobro znamo, dobar primjer nužan je element zadatka obrazovanja. Ako roditelji i drugi odrasli koji možda žive u domaćinstvu, primjerice bake i djedovi, daju primjer stidljivosti, djeca će shvatiti da ova očitovanja profinjenosti izražavaju dostojanstvo različitih članova obitelji. Na primjer, roditelji mogu i trebaju u prisutnosti djece izražavati svoju uzajamnu privrženost, ali uz oprez da određene geste sačuvaju za trenutke intimnosti. Sv. Josemaría prisjećao se okruženja kojeg su mu roditelji stvarali u kući: „Nisu činili ništa budalasto: samo maleni poljubac. Pred djecom budite skromni.“**[6]** Ovo ne znači skrivanje ljubavi iza maske hladnoće, već radije vlastitim ponašanjem pokazivanje djeci potrebe za pristojnošću, koja je daleko od prenemaganja.

Ipak, očitovanja zdrave skromnosti tu ne završavaju. Uzajamno pouzdanje koje postoji u obitelji treba kod kuće biti usklađeno s osobnim dostojanstvom. Popuštanja u ponašanju ili odijevanju poput nošenja kućnog ogrtača tijekom većine dana ili presvlačenje pred djecom dovodi do snižavanja tona čovječnosti kod kuće. Posebna briga je potrebna tijekom ljeta budući da klima, lagane tkanine, te možda sama činjenica boravka na odmoru otvaraju vrata nepažnji. Sigurno je da svako vrijeme i mjesto zahtijeva odijevanje na prikladan način, ali osoba uvijek može čuvati pristojnost. Ovakav način ponašanja ponekad će se sukobiti s prevladavajućim okruženjem, ali „zbog toga trebate biti formirani na takav način da svoje okruženje nosite sa sobom i tako dajete 'ton' društvu u kojem živite.“[7]

Budući da je stidljivost toliko usko povezana s očitovanjem vlastite intime, njegovanje ove krjeposti kod mladih također treba uključivati i područje misli, osjećaja i nakana. Stoga primjer kojeg se daje kod kuće treba uključivati način na koji se osoba odnosi prema vlastitoj intimi i intimi drugih. Na primjer, daleko je od formativnog ako se obiteljski razgovori bave povjerljivim stvarima drugih ljudi ili ako potiču ogovaranje. Uz moguće prijestupe protiv pravednosti koje ovakvo ponašanje može uključivati, ove vrste komentara djecu navode na mišljenje da imaju pravo miješati se u privatnost drugih ljudi.

Na analogan način, roditelji trebaju biti pažljivi oko toga što putem medija ulazi u dom. U našoj trenutnoj temi, glavna prepreka nije samo ono što je nepristojno, što bi jasno uvijek trebalo izbjegavati. Problematičniji je način na koji neki

programi ili časopisi rade spektakl od intimnih života drugih. Ponekad čine to na agresivan način, djelujući protiv etike novinarske profesije. U drugim prilikama, glavni likovi su ti koji se ponašaju nemoralno i predaju se zadovoljenju isprazne ili čak morbidne znatiželje. Roditelji kršćani moraju koristiti odgovarajuća sredstva i spriječiti da ovo „tržište intime“ uđe u njihov dom. I trebaju objasniti razloge svog takvog ponašanja: „legitimno pravo za biti svoj, za izbjegavati razmetanje, za čuvanje unutar obitelji njezine radosti, tuge i poteškoće.“**[8]** Isprika koja se najčešće daje za ovakve tipove programa, tj. pravo na informiranje ili pristanak sudionika, ograničeno je dostojanstvom ljudske osobe. Nikada nije etično nepravedno štetiti tom dostojanstvu, čak i kada je osoba u pitanju ta koja to čini.

Od rane dobi

Svijest o stidljivosti kod osobe se budi s otkrićem vlastite intime. Mala djeca često se zanesu trenutnim podražajima i stoga tijekom igre ili u okruženju povjerenja lako mogu zanemariti stidljivost, možda čak i bez obraćanja posebne pažnje na to. Stoga tijekom ranog djetinjstva djelo odgoja treba biti usmjereno na učvršćivanje navika koje će poticati kasniji razvoj ove krjeposti.

Primjerice, dobro je da se djeca rano nauče samostalno prati i odijevati, čineći to kada nisu u vidokrugu svoje braće i sestara. Kada je moguće, trebaju se navikavati na zatvaranje vrata svoje sobe dok se presvlače i na zatvaranje vrata dok su u kupaonici.

Ovo su pitanja zdravog razuma na koje se možda danas ne obraća pozornost, a koja su usmjerena na oblikovanje u djetetu navika stečenih uz pomoć razuma koje će u

budućnosti gajiti istinske krjeposti. Stoga ako se dijete ponekad pojavi ili trči po kući bez ikakve brige o stidljivosti, roditelji ne bi smjeli napraviti dramu iz toga, niti srčano se smijati (svoj smijeh mogu ostaviti za vrijeme kada je dijete odsutno). Radije, trebali bi nježno ispraviti dijete, i dati jasno do znanja da to nije pravi način ponašanja. U pitanjima odgoja sve je važno, iako postoje stvari koje se same po sebi čine nevažnima ili da u određenoj dobi ne znače ništa.

Istovremeno, djeca se trebaju učiti poštivati intimnost drugih. Ona se rađaju egocentrična i tek polako „otkrivaju“ da drugi ne žive za njih, te da ti drugi zaslužuju da se prema njima odnosi kako bi oni sami htjeli. Ovaj postupni napredak može se učiniti određenim kroz mnogo manjih točaka: učiti ih kucati na vrata i čekati na odgovor prije ulaska u prostoriju; ili objasniti im da

trebaju napustiti prostoriju kada su na to pozvani, npr. kada odrasli žele razgovarati nasamo. Njihova djetinja želja za istraživanjem ormara i drugih osobnih stvari kod kuće također treba biti obeshrabrena. Djeca će se tako naučiti pridavati vrijednost privatnosti drugih, te otkrivati svoj vlastiti svijet intime.

Na ovaj način postaviti će se temelji da, kada odrastu, nauče poštivati druge osobe po onome što jesu, djeca Božja. I dostići će „dobru skromnost koja čuva duboke stvari duše za intimnost između čovjeka i njegovog Boga Oca, između djeteta koje se trudi biti potpuni kršćanin i Majke koja to dijete uvijek čvrsto prima u svoje naručje.“[9]

J. De la Vega

Fusnote:

[1] Usp. Sv. Ivan Pavao II., *Opća audijencija*, 19. prosinca 1979.

[2] Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 2522.

[3] Biskup Javier Echevarría, *Susret u Las Palmas de Gran Canaria*, 7. veljače 2004.

[4] Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 2521.

[5] Kongregacija za katoličko obrazovanje, *Obrazovne smjernice u ljudskoj ljubavi*, 1. studenog 1983., br. 90.

[6] Sv. Josemaría, *Susret u Buenos Airesu*, 23. lipnja 1974.

[7] Sv. Josemaría, *Put*, 376.

[8] Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, br. 69.

[9] Sv. Josemaría, Članak *La Virgen del Pilar*, objavljen u „El libro de Aragon,” 1976.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/odgoj-u-
stidljivosti-i/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/odgoj-u-stidljivosti-i/) (6.08.2025.)